

G2: Gotické dvojče - Dům umění

GPS: 50°31'58.442"N, 14°7'56.904"E

Vzdálenost od centra: 0.15 km

Praktické informace:

PŘÍZEMÍ

Litografická dílna LITHO LITO

Otevřeno během veřejných akcí

Bezbariérový přístup: ANO

litholito.com

1. PATRO

Galerie Gotické dvojče
Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích
Otevřeno sezónně během výstav
ÚT-NE 11-17
Bezbariérový přístup: NE
galerie-ltm.cz

Web: gotickedvojce.cz

E-mail: kahuda.klocockova@gmail.com

Telefon: +420606875606

Adresa: Jezuitská 241/12a, 412 01 Litoměřice

Gotické dvojče je jedním z nejstarších dochovaných obytných domů v Litoměřicích, jehož datování kolísá od 2. poloviny 15. ke 2. čtvrtině 16. století. Dům byl tedy postaven v období dnes nazývaném jako jagellonská gotika, během vlády Vladislava II. Jagelonského v Českém království (po smrti husitského krále Jiřího z Poděbrad). Přesto, že je tato budova nejisté datace, je jedním ze dvou téměř intaktně dochovaných gotických domů ve městě. Tím druhým je objekt dnešní Galerie a muzea litoměřické diecéze na Mírovém náměstí (na raně gotických základech byl vybudován pozdně gotický měšťanský dům s původními profilovanými okny, římsami a vrstveným stupňovitým štítem. V ose průčelí je štítek s letopočtem 1513, v loubí částečně zachován pozdně gotický portál.)

Dvojče představuje ceněný hmotný doklad kultury městského bydlení sklonku středověku. Tento pozdně gotický dům má dvojitý štít a uvnitř v patře se nachází unikátní, na tehdejší poměry velkoryse řešená, renesanční srubová světnice s vysokými prosklenými okny ve zděných špaletách, s předsíní, černou kuchyní a postranní komorou. Srubová místnost (tzv. kufr) byla obnovena až při rekonstrukci započaté v roce 1980. Ve spodním podlaží, v úrovni terénu, jsou dvě místnosti, přičemž levá část, dříve průjezdná, svým obloukem navazuje na přední dům U Modrého hroznu, a vedlejší pravá má charakter mázhausu. Obě místnosti mají původní klenuté stropy a jsou dodatečně doplněné o, bohužel, historicky necitlivě řešená okna, kované mříže a vrata.

Dům se nachází se ve dvorním traktu Jezuitské ulice čp. 4/12a, též historicky cenného, renesančně přestavěného domu (stavitelem Ambrožem Ballim) nazvaného U Modrého hroznu (viz níže). S tímto domem bylo dvojče odedávna neoddělitelně propojeno pavlačí, kterou v 19. století vystřídala spojka zastřešených dřevěných schodišť vedoucích z prvních podlaží obou částí domů na úroveň uličního terénu. Vlastní Dvojče sloužilo nejpozději od 19. století jako skladiště a silně zchátralo. Schodiště podlehlá asanaci v 50. letech 20. století.

V některých písemných materiálech je Dvojče zmiňováno jako Hinterhaus, což doslovně znamená zadní dům nebo zadní stavení. Tedy si lze uvědomit, že tato budova nikdy nestála coby monumentální solitér, jak ji lze vnímat dnes, byla vždy ve vztahu s domem, k němuž svým vznikem a předchozí existencí náleží, nejednalo se tedy o samostatný dům.

Část zástavby poškozené bombardováním v posledních dnech 2. světové války roku 1945 byla zbořena bez dokumentace. Dříve zhusta zastavěný prostor vnitrobloku mezi městskými hradbami a domy v Jezuitské ulici byly v průběhu 50. let v duchu tehdejších urbanistických zásad asanovány. Gotické dvojče bylo před asanací uchráněno. Vypreparované z vybourané původní zástavby zůstalo osaměle stát v prostoru vnitrobloku, opuštěné a značně chátrající.

Objekt byl postupně opravován. První opravy byly zahájeny v 60. letech 20. století. Důkladná rekonstrukce v první polovině 80. let (1980–1984) rehabilitovala mimo jiné i zmiňovanou renesanční srubovou místnost v prvním patře. Poslední renovace, které uvedly objekt do dnešní reprezentativní podoby, proběhly v letech 2015–2016. Během nich byl například stabilizován krov, vyměněna střešní krytina, osazeny okapy s tepanými prvky, spravena a nově natřena omítka, obnoveno schodiště s kovaným zábradlím, opraveny okenice ad.

Dlouhá léta budovu Města spravovalo Oblastní muzeum Litoměřice. V letech 1997–2018 sídlila v prostoru roubené místnosti soukromá Galerie ve dvoře.

Dnes je tento dům ve vlastnictví i správě Města Litoměřice sdílený jeho uživateli Severočeskou galerií výtvarného umění v Litoměřicích – Galerie Gotické dvojče v 1. podlaží, a litografickou dílnou LITHO LITO v přízemí. Od roku 2018 ve fúzi obou organizací komunikuje pod sjednocující hlavičkou jako Gotické dvojče – Dům umění.

Zapsání památky v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek ČR: ANO
Číslo v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek ČR: 16269/5-1722
Památka se nachází na území: MPR – městské památkové rezervace Litoměřic, která byla vyhlášena výnosem ministerstva kultury ČSR ze dne 27. října 1978 č. j. 22 260/78 o prohlášení historického jádra města Litoměřic za památkovou rezervaci.
Stupeň ochrany památky: **